

ВЪВЕДЕНИЕ

ВЪРХОВНАТА СИЛА

Всеки държи съдбата си в ръце, също както скулпторът – грубия материал, от който ще извае фигура. Но същото е валидно и за тази творческа дейтелност, и за всички останали: ние просто се раждаме със способността да творим. Умението да превърнем материала в онова, което желаем, трябва да бъде усвоявано и грижливо развивано.

Йохан Волфганг фон Гьоте

Съществува един вид сила и интелигентност, който представлява върхът на човешките възможности. Той е източникът на най-великите постижения и открития в историята. Става дума за вид интелигентност, която не се преподава в училищата и не се разглежда внимателно от учителите, но в даден момент почти всички ние сме я долавяли благодарение на собствения си опит. Тя често ни спхожда в напрегнати периоди – когато сме изправени пред краен срок, когато трябва спешно да решим проблем или да се преборим с някаква криза. Понякога пък ни спхожда в резултат на непрекъсната работа върху даден проект. При всички случаи, притиснати от обстоятелствата, ние изпитваме необичаен прилив на енергия и концентрация. Умът ни се потапя изцяло в задачата пред нас. Тази дълбока концентрация поражда всевъзможни идеи – те ни спхождат изневиделица, докато заспиваме, като че ли извира от подсъзнанието ни. В такива мигове останалите хора сякаш са по-подвластни на въздействието ни от обикновено; вероятно сме по-внимателни към тях или излъчваме особена сила, която предизвиква уважението им. По принцип може да възприемаме живота от позицията на безучастни наблюдатели и просто да реагираме на тази или онази случка, но през въпросните дни или седмици усещаме, че можем да предопределяме събитията и да караме нещата да се случват.

Бихме могли да опишем тази сила по следния начин: през повечето време обитаваме свой вътрешен свят на мечти, желания и натрапчиви мисли, но в този период на изключителна творческа активност сме подтиквани от нуждата да постигнем нещо, което има практически резултат. Налагаме си да напуснем вътрешното пространство на обичайните си мисли и да влезем в контакт със света, с останалите хора, с реалността. Вместо да блуждае насам-натам в състояние на постоянна разсеяност, умът ни се съсредоточава и прониква в сърцевината на нещо реално. В такива мигове той – вече насочен навън – сякаш се облива в светлината на околния свят и внезапно изложени на нови детайли и идеи, ние изпитваме по-силно творческо вдъхновение от обикновено.

Щом крайният срок мине или кризата приключи, усещането за сила и повишен творчески импулс обикновено избледнява. Ние се връщаме към разсеяното си състояние и чувството, че владеем ситуацията, се изпарява. Само ако можехме да си създадем отново това усещане или да го запазим живо за по-дълго... но то изглежда толкова загадъчно и неуловимо.

Проблемът, пред който сме изправени, е, че тази специфична сила и разсъдъчна способност или се пренебрегва като предмет на изучаване, или е обвита във всевъзможни митове и погрешни тълкувания, които само допринасят за загадъчността ѝ. Ние си въобразяваме, че творческият импулс и яркият интелект просто се проявяват изневиделица, като плод на вродена дарба, добро настроение или разположение на звездите. Ще ни бъде от огромна полза да разбулим мистерията – да назовем това усещане за сила, да изследваме произхода му, да определим типовете мисловни процеси, водещи до него, и да проумеем как може да се породи и задържи.

Нека назовем това усещане майсторство – става дума за чувството, че разполагаме с по-голяма власт над реалността, останалите хора и нас самите. Ние го изпитваме само за кратко, но за някои други хора – майстори в занаята си – то се превръща в начин на живот, в определен мироглед. (Сред тези майстори са Леонардо да Винчи, Наполеон Бонапарт, Чарлс Дарвин, Томас Едисън, Марта Греъм и много други.) Тази сила се корени в елементарен процес, който води до постигането на майсторство и е достъпен за всички ни.

Процесът може да се онагледява по следния начин: да кажем, че се учите да свирите на пиано или започвате нова работа, където трябва да усвоите определени умения. В началото ще сте аутсайдери. Първоначалните ви впечатления от пианото или работната среда ще се основават на предрасъдъци и в много случаи ще са пропити с известен страх. При първите уроци по пиано клавишите ще ви се струват доста плашещи – няма да проумявате връзките между тях, акордите, педалите и всичко останало, необходимо за създаването на музика. В новата работна ситуация няма да сте наясно с властовите отношения между хората, с психологията на шефа ви, с правилата и методите, които се смятат решаващи за успеха. Ще се почувствате объркани, защото нужното познание за справяне със задачата и в двата случая ще ви се струва непостижимо.

Въпреки че бихте могли да навлезете в тези ситуации с въодушевление от онова, което можете да научите или постигнете благодарение на новите си умения, бързо ще осъзнаете колко тежка работа ви предстои.

Най-голямата опасност е да се поддадете на скуката, припряността, страха и объркването. В такъв случай ще престанете да наблюдавате и да се учите, и обучителният процес ще спре.

Ако обаче успеете да овладеете тези емоции и се оставите на естествения ход на времето, постепенно ще започне да се оформя нещо забележително. Чрез продължително наблюдение и следване на примера на околните ще придобиете яснота за ситуацията, ще научите правилата на занаята си и ще проумееете как работят и се напасват отделните му механизми. Чрез постоянни упражнения ще придобиете лекота; ще овладеете основни умения, които ще ви позволят да приемате нови и по-възбуждащи предизвикателства. Постепенно ще започнете да виждате връзки, които преди са били невидими за очите ви. Ще придобиете увереност в способността си да решавате проблемите или да преодолявате слабостите си единствено с упорство.

В даден момент ще се превърнете от ученици в професионалисти. Ще прилагате идеите си на практика и в резултат на това ще получавате ценни отзиви. Ще си служите с разширеното си

познание по все по-оригинални начини. Вместо само да се учите от работата на останалите, ще вкарате в действие собствения си стил и неповторимост.

С годините ще останете верни на този процес, но ще направите още един скок – към майсторството. Клавишите на пианото вече няма да бъдат нещо привнесено в живота ви отвън; вие постепенно ще ги овладеете и те ще се превърнат в част от нервната ви система, в продължение на пръстите ви. В хода на кариерата си ще развиете усет за груповата динамика и за актуалното състояние на професионалната ви сфера. Ще можете да прилагате този усет към социалните ситуации, да се вглеждате по-задълбочено в останалите хора и да предвиждате реакциите им. Ще можете да взимате светкавични и извънредно творчески решения. Ще ви хрумват различни идеи. Ще усвоите правилата толкова добре, че ще можете да ги нарушавате или пренаписвате.

В хода на придобиването на тази върховна сила можем да определим три ясно изразени фази или нива. Първата е чиракуването; втората е тази натворческата активност; третата е майсторството. В първата фаза стоим извън пределите на занаята си и научаваме колкото се може повече от основните му елементи и правила. Разполагаме само с частична картина на случващото се в нашата професионална сфера и затова силите ни са ограничени. Във втората фаза, чрез постоянна практика и силна вглъбеност, прозираме вътрешните механизми и връзките между нещата и по този начин проумяваме по-цялостно изучавания предмет. Така се сдобиваме с нова сила, а именно със способността да експериментираме и да се отдаваме на творческа игра с наличните ни елементи. В третата фаза познанията, опитът и концентрацията ни са толкова задълбочени, че виждаме цялостната картина съвършено ясно. Получаваме достъп до сърцевината на живота – до човешката природа и природните явления. Творбите на майсторите ни трогват до дъното на душата, защото творецът е уловил нещо от същината на действителността. Ето защо блестящият учен може да открие нов закон на физиката, а изобретателят или предприемачът – да се натъкнат на нещо, което никой друг не си е представял.

Можем да наречем тази сила „интуиция“, но интуицията не е нищо повече от внезапно и непосредствено проумяване на реалното, без необходимост от думи или формули. Думите и формулите може да дойдат по-късно, но този проблясък на интуиция в крайна сметка ни доближава до реалността, а умът ни внезапно е озарен от частица истина, която преди е била скрита за нас и околните.

Животното е надарено със способността да учи, но основно разчита на инстинктите си, за да осъществи връзка със заобикалящата го среда и да се спаси от опасност. С помощта на инстинкта си то може да действа бързо и резултатно. Човекът разчита на рационалното мислене, за да проумее обкръжението си, но подобно мислене може да протече бавно и в мудността си да стане неефективно. Много от нашите натрапчиви мисли имат склонност да ни отделят от света. Силата на интуицията на майсторско ниво представлява смесица от инстинктивното и рационалното, съзнаваното и несъзнаваното, човешкото и животинското. За нас хората е обичайно да осъществяваме внезапни и силни връзки с обкръжението, да чувстваме и мислим нещата отвътре. В детството си сме притежавали част от тази силна интуиция и спонтанност, но общо взето тя бива прогонена от купищата информация, която постепенно задръства ума ни. Майсторите се връщат към това невинно състояние – творбите

им показват известна спонтанност и достъп до несъзнаваното, но на далеч по-високо ниво от творческите прояви на децата.

Ако преминете през процеса на усъвършенстване, устремени към тази крайна цел, вие ще активирате силата на интуицията, скрита в мозъка на всеки човек, сила, която може да сте изпитали за кратко, докато сте работили задълбочено върху конкретен проблем или проект. Всъщност в живота си ние често долавяме тази сила, например когато ни осени предчувствие какво ще се случи в определена ситуация или когато изневиделица ни хрумне съвършеният отговор на даден въпрос. Тези мигове обаче са мимолетни и не се основават на достатъчно опит, за да предизвикаме повторението им. Щом достигнем до майсторство, тази интуиция ни става подвластна, защото е резултат от упоритото ни преминаване през един дълъг процес. И понеже светът цени творческите прояви и дарбата за откриване на нови аспекти от реалността, интуицията ни носи и огромна практическа сила.

Мислете за майсторството така: в хода на историята мъжете и жените се чувствали пленници на ограниченото си съзнание, липсата на връзка с реалността и неспособността си да повлияят на околния свят. Търсели всевъзможни кратки пътища към това разширено съзнание и усещане за контрол посредством магически ритуали, изпадане в транс, заклинания и опиати. Посвещавали живота си на занимания с алхимия, в търсене на философския камък – непостижимата субстанция, превръщаща всички материали в злато.

Жаждата за бързо постигане на резултати с магически средства е оцеляла до наши дни под формата на прости формули за успех, най-сетне разкрити древни тайни, според които обикновена промяна в миогледа ни ще привлече правилната енергия. Има зрънце истина и практичност във всички подобни усилия, например в акцента върху силната концентрация при изпълняването на магични ритуали, но в крайна сметка цялото това търсене е съсредоточено върху нещо несъществуващо, а именно върху лесния път към практическата сила, бързото и безболезнено решение, златната мина за ума.

Много хора се прехласват по тези безкрайни фантазии и в същото време пренебрегват единствената истинска сила, която притежават. За разлика от ефекта на магическите или опростенческите формули, можем да видим веществените резултати от тази сила в хода на историята – великите открития и изобретения, великолепните сгради и произведения на изкуството, технологичните ни умения, всички творения на изкусния ум. Тази сила дарява на притежаващите я връзка с реалността и способност да променят света, за която мистиците и маговете от миналото са могли само да мечтаят.

През вековете хората са изграждали стени около подобно майсторство. Наричали са го гениалност и са го смятали за недостъпно. Гледали са на него като на резултат от привилегии, вродена дарба или благоприятно разположение на звездите. Представяли са го така, сякаш е неуловимо като магия. Тези стени обаче са въображаеми. Тук се крие истинската тайна: мозъкът, с който разполагаме, е рожба на шест милиона години развитие и тази мозъчна еволюция има за цел преди всичко да ни води към майсторство – силата, скрита в душите на всички ни.